

Noodzakelijk en haalbaar: sneller gezonde lucht voor gezonde longen

Position paper **Longfonds** – Rondetafelgesprek herziening luchtkwaliteitsrichtlijnen

Zo snel mogelijk verbeteringen voor longen

Luchtvervuiling is wereldwijd één van de ernstigste milieubedreigingen voor de gezondheid. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) stelt dat er geen veilige concentratie luchtvervuiling is waarbij er geen gezondheidsrisico's zijn. Mede daarom heeft de WHO in 2021 haar advieswaarden aangescherpt. In het huidige voorstel tot herziening van de richtlijn luchtkwaliteit, spreekt de Europese Commissie de ambitie uit om nauwer aan te sluiten bij deze nieuwe advieswaarden. Desondanks worden in het voorstel van de Europese Commissie de eerste stappen daartoe pas in 2030 voorzien en zal waarschijnlijk pas in 2050 worden voldaan aan de WHO-advieswaarden van 2021. **Longfonds pleit ervoor om longpatiënten niet te laten wachten tot 2050, maar om in 2030 te voldoen aan de WHO-advieswaarden. Het verbeteren van de luchtkwaliteit heeft haast, want de huidige luchtkwaliteit heeft veel impact op de gezondheid van mensen, en met name bij mensen met een longziekte.**

Ondanks de overheidsmaatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren, merken longpatiënten helaas nog weinig resultaat: bij tenminste twee derde van de 1,2 miljoen mensen met een longziekte in Nederland leidt luchtvervuiling tot verergering van de gezondheidsklachten, zoals meer kortademigheid, een verminderde longfunctie en zelfs longaanvallen.¹ Ook voor kinderen is luchtverontreiniging erg gevaarlijk. Fijnstof kan de ontwikkeling van hun longen en hersenen belemmeren, waardoor ze hier later last van blijven houden. Bij één op de vijf kinderen met astma heeft het ontstaan van de ziekte te maken met luchtvervuiling.² Uit onderzoek blijkt daarnaast dat bijna de helft van de Nederlanders zich zorgen maakt over de luchtkwaliteit in Nederland, en driekwart vindt het belangrijk dat de luchtkwaliteit in Nederland verbetert.³ Het wordt tijd dat het kabinet hier gehoor aan geeft.

1. Scherpenzeel, A., Meijer, M. *Mensen met een longziekte blijven gezondheidsklachten door luchtvervuiling houden*. Monitor Zorg- en Leefsituatie van mensen met een Longziekte. Utrecht: Nivel, 2023.
2. Achakulwisut, P., Brauer, M., et al. (2019). *Global, national, and urban burdens of paediatric asthma incidence attributable to ambient NO2 pollution: estimates from global datasets*, 3(4), e166–e178. doi.org/10.1016/S2542-5196(19)30046-4
3. Van der Hoeve, R., van Huizen N., Veldkamp, C. (2022). *Monitor Gezonde Lucht; Resultaten 0-meting juli 2022*. I&O Research in opdracht van Longfonds.

Het Schone Lucht Akkoord heeft onvoldoende effect

Ook het kabinet erkent dat luchtverontreiniging van alle milieueffecten de grootste negatieve invloed heeft op de gezondheid van de Nederlandse bevolking.⁴ Met het Schone Lucht Akkoord (SLA) wordt in samenwerking met gemeenten en provincies gewerkt aan een luchtkwaliteitsbeleid dat gezondheidswinst voor iedereen oplevert. Hoewel het SLA volgens de staatssecretaris op koers ligt om de doelen te behalen, merken longpatiënten nauwelijks dat de luchtkwaliteit verbetert. Uit onderzoek blijkt dat bij 74% tot 83% van de longpatiënten de gezondheidsklachten als gevolg van luchtvervuiling afgelopen jaar gelijk zijn gebleven.¹ In het SLA worden de WHO-advieswaarden uit 2005 als uitgangspunt gebruikt. Deze blijken dus niet voldoende om een verbetering van klachten van longpatiënten te genereren. Het streven naar de WHO-advieswaarden van 2021 zal aanzienlijk meer gezondheidswinst opleveren.

Ambitieuze maatregelen zijn haalbaar

In het BNC-fiche stelt het kabinet te willen waken voor onhaalbare doelen.⁴ Tegelijkertijd horen we van het kabinet dat zij geen bindende emissiereductiedoelstellingen met de industrie wil afspreken. Ook treft de overheid geen strenge maatregelen tegen houtstook, met alle negatieve effecten op de luchtkwaliteit van dien. Longfonds stelt voor om niet te spreken over onhaalbare doelen zolang de mogelijkheden in Nederland nog niet zijn uitgeput. Longfonds roept het kabinet daarom nogmaals op om daadkrachtig op te treden en ambitieuzere maatregelen te treffen. 2050 is te laat voor mensen die dagelijks ernstige gezondheidsklachten ervaren als gevolg van slechte luchtkwaliteit.

Mensen met een longziekte beoordeelden in 2022 de inspanningen van de regering om de luchtkwaliteit te verbeteren met het rapportcijfer 4,5, een fikse onvoldoende.¹ Dat kan en moet echt beter!

Integrale benadering van klimaat-, stikstof- en luchtkwaliteitsvraagstukken

De uitstoot van fijnstof, ultrafijnstof en stikstof door onder andere industrie en landbouw veroorzaakt gezondheidsschade. Daarnaast is deze uitstoot ook een belangrijk thema bij het tegengaan van milieuvuiling en klimaatverandering. Het aanpakken van milieuvuiling en klimaatverandering gaat dus hand in hand met het verbeteren van de volksgezondheid. **Daarom pleit Longfonds ervoor om deze onderwerpen meer met elkaar te verbinden en integraal te benaderen.** Voor zowel de klimaatdoelen als de stikstofregels geldt 2030 als een belangrijk jaar, waarin gestelde doelen moeten zijn behaald. Door luchtkwaliteit hierin gelijk mee te nemen, voorkomt de overheid dat zij maatregelen treft die gunstig zijn voor het ene domein maar negatief voor andere domeinen, alsmede dat zij zaken over het hoofd ziet. Een integrale benadering zorgt ervoor dat het kabinet gerichter maatregelen kan nemen, en daarbij te streven naar een win-winsituatie.

Ismé de Kleer is kinderlongarts in het Sint Franciscus Gasthuis in Rotterdam. Samen met een brede coalitie van zorgverleners en milieuprofessionals doet zij al langer een dringend beroep op het kabinet:

‘Geef onze kinderen gezonde lucht. Want de gezondheidsgevolgen van luchtvervuiling voor kinderen zijn enorm.’

4. Rijksoverheid (2022, 26 oktober). Fiche 1: Herziening Richtlijn Luchtkwaliteit. Geraadpleegd van open.overheid.nl/repository/ronl-8adcfac1ccd80f6808feb9b45da81b578d47753c/1/pdf/bnc-fiche-1-richtlijn-luchtkwaliteit.pdf